

Nr 185

Av herr **Jönsson** i Ingemarsgården **m. fl.**, om rätt till avdrag vid beskattningen för periodiskt understöd till studerande.

(Lika lydande med motion nr 154 i Första kammaren)

Frågan om en rimligare skattemässig behandling av studiekostnader och studieskultsättning har varit föremål för ett utdraget och föga resultatgivande utredningsarbete. Alltsedan 1944 års allmänna skattekommitté erhöll uppdraget att utreda frågan har inte mindre än fyra olika kommittébetänkanden hittills ägnats ämnet. Trots att studieskultsättningen allmänt uppfattas som ett allvarligt socialt problem och trots att ingen vill bestrida studieinvesteringarnas utomordentliga samhällsnyttighet och fastän skattemässiga lindringar i finansieringsbördorna måste ses som en rimlig åtgärd för att främja utbildning och utjämna vägen till studier särskilt för samhällsmedlemmar med begränsade ekonomiska resurser, har frågan om den skattemässiga behandlingen av studiekostnaderna ännu inte tillfredsställande lösts.

Det kan ingalunda sägas, att samhällets stipendieverksamhet f. n. skulle vara tillräcklig för att utjämna de ekonomiska hinder som försvårar studievägarna. Dessa resurser behöver tvärtom säkerligen kompletteras med frivilliga insatser. Det bör därför vara en tämligen självfallen konsekvens av samhällets engagemang för ungdomens utbildning att sörja för en rimlig skattemässig behandling av frivilliga ekonomiska uppoffringar till fromma för ungdomens utbildning. Det ligger helt i linje med principen om beskattning efter skatteförmåga att beakta de försämringar i egen standard, som blir en följd för de föräldrar som genom bidrag medverkar till att minska den studerande ungdomens skuldbörda. Det torde också överensstämma med godtagna principer om hänsynstagande till nedsatt skatteförmåga att icke förknippa avdragsrätt för studiebidrag med en ovillkorlig skatteplikt för de bidragsbelopp, som den studerande ungdomen på så sätt får tillgodogöra sig.

Nu gällande regler föreskriver som bekant att periodiskt understöd är avdragsgillt vid beskattningen, dock inte om det är avsett för annans undervisning, utbildning eller uppfostran. Skattereglerna medger alltså, som ofta påpekats, avdrag för ett periodiskt understöd som utges till någon som går helt sysslös, men inte om understödet användes för studier eller utbildning. Orättvisan i den skattemässiga behandlingen har länge påtalats. Utredningsförslag har framlagts, låt vara inte helt tillfredsställande i alla detaljer. Men någon positiv reform har inte uppnåtts.

Vi vill i detta sammanhang särskilt erinra om att riksdagen upprepade gånger uttalat sig för en skattereform i fråga om studieunderstöden. Redan 1952 års riksdag beslöt sålunda (bev.-utsk. bet. nr 161/1952) att i skrivelse till Kungl. Maj:t begära "förslag till ändrade bestämmelser angående beskattning av periodiskt understöd" om möjligt till nästkommande års riksdag. Även 1953 års riksdag anslöt sig till samma krav (jfr bev.-utskott. bet. 8/1953). Man ansåg "önskvärt, att ett förslag till lösning av frågan om den skatterättsliga behandlingen av periodiskt understöd m. m. och studiekostnader så snart som möjligt förelägges riksdagen". Från riksdagens sida förutsattes emellertid att regeringen skulle hörsamma den redan föregående år avlåtna framställningen, och ny riksdagsskrivelse i ämnet ansågs därför ej erforderlig. Frågan behandlades därefter närmast av 1955 års riksdag som uttalade (bev.-utsk. bet. 41/1955) att en omprövning av gällande beskattningsbestämmelser syntes "synnerligen" önskvärd. Det påpekades, att detta särskilt vore fallet "i fråga om regleringen av avdrag för periodiskt understöd". Från riksdagens sida ifrågasattes därför att "frågan om de periodiska understöden behandlades för sig". Riksdagen beslöt att i förnyad skrivelse till Kungl. Maj:t ånyo framhålla sin uppfattning i förevarande hänseenden och begärde "att Kungl. Maj:t ville för riksdagen snarast framlägga förslag till ändrade regler angående den skatterättsliga behandlingen av periodiskt understöd m. m. och studiekostnader" (jfr riksdagens skrivelse nr 242/1955).

Icke heller denna riksdagsskrivelse ledde till avsett resultat, varför frågan på nytt uppmärksammades vid 1956 års riksdag. Också detta års riksdag uttalade (jfr bev.-utsk. bet. 24/1956) att "en omprövning av de gällande bestämmelserna" var "synnerligen önskvärd". Riksdagen ansåg sig emellertid kunna förutsätta "att förslag rörande behandlingen i beskattningshänseende av periodiskt understöd till annans undervisning eller uppfostran är att emotse i en nära framtid" och avlät därför ingen förnyad riksdagsskrivelse.

Riksdagen har sålunda vid flera tillfällen givit otvetydliga uttryck för föresatsen om en förändring av den skattemässiga behandlingen av studiebidrag till den studerande ungdomen. Dessa uttalanden från riksdagens sida har varit enhälliga, vilket givetvis ytterligare understryker vilken vikt riksdagen tillmätt en reform av den skattemässiga behandlingen av periodiska understöd till studerande. Den diskriminering av de periodiska skatteunderstöden som gällande skattelagstiftning innebär, har riksdagen m. a. o. ansett böra avlägsnas. Det är uppenbart svårt, för att inte säga omöjligt att försvara gällande ordning enligt vilken just studieändamålet skall vara en omständighet som upphäver den annars medgivna avdragsrätten för periodiska understöd. Det må här tillfogas att även om samhällets direkta studiestöd i en eller annan form skulle utbyggas, vilket i och för sig framstår som önskvärt, kommer de enskilda studieunderstöden från föräldrar eller andra att bli behövliga också i framtiden. En reform,

som undanröjer den skattemässiga diskrimineringen av studieunderstöden, kommer därför att framstå som lika befogat och önskvärt.

På grundval av befintligt utredningsmaterial bör det nu vara möjligt att utarbeta ett förslag till reformerade skatteregler, varigenom diskrimineringen av studieunderstöden skulle avlägsnas. En sådan reform bör kunna uppnås utan begränsning av nu gällande avdragsrätt för periodiska understöd i övrigt. Vi föreslår att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställer om proposition i ämnet.

Under åberopande av det anförda får vi således yrka,

att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t efter överarbetning av framlagda utredningsförslag måtte till riksdagen inkomma med proposition om avdragsrätt vid beskattningen för periodiska understöd till studerande.

Stockholm den 23 januari 1963

Elias Jönsson
i Ingemarsgården

Sigvard Larsson

Cecilia Nettelbrandt

Mac P. Hamrin
i Kalmar